

PODUL CU VECHITURI

Dan C. Mihăilescu (n. 1953) este critic și istoric literar. A publicat volume de eseuri, a semnat traduceri, a deținut rubrici în cele mai importante publicații românești. Din anul 2000 până în decembrie 2016 a fost realizatorul emisiunii *Omul care aduce cartea*, la ProTV. Printre cele mai recente cărți ale sale se numără *Oare chiar m-am întors de la Athos?*, *Ce mi se-ntâmplă: Jurnal pieziș*, *I.L. Caragiale și caligrafia plăcerii*, *Cartea ca destin* (portret în dialog cu Daniel-Cristea Enache), *Castelul, biblioteca, pușcăria: Trei vămi ale feminității exemplare*, *Despre nerăbdarea de a fi răbdător* (dialog epistolar cu Ciprian Măceșaru), *Ce-mi puteți face dacă vă iubesc!?* (eseu confesiv despre Ioan Alexandru), *Plăceri vinovate și datorii împlinite: 12 confesiuni* (o antologie), publicate la Editura Humanitas.

DAN C. MIHĂILESCU
PODUL CU VECHITURI

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Redactor: Cristian Negoită
Coperta:
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
DTP: Florina Vasiliu, Dan Dulgheru

Tipărit la

© HUMANITAS, 2019

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Mihăilescu, Dan C.
Podul cu vechituri / Dan C. Mihăilescu. – București: Humanitas, 2019
ISBN 978-973-50-6437-2
821.135.1

EDITURA HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 021/311 23 30

Prefață la *Podul cu vechituri*
Pretexte livrești pentru lecții de viață

În vara lui 2018, când mi se împlinea anul de la accidentul vascular cerebral, după sute de zile și nopți de hărțuială spitalicească și extenuante ore de kinetoterapie, trecut prin umilințe, amăgiri, deznădejde, sete de moarte și foame de viață, prin panică, ură acuzatoare pe soartă, în vara lui 2018, ziceam, am avut pentru prima dată în viață revelația copleşitoare a prieteniei. Nu a fost zi de boală în care să nu am bucuria, uneori chiar stupefacția, unei dovezi de generoasă fidelitate, vreun ajutor sufletesc, fizic, domestic, medical și chiar financiar, totul dovedindu-mi că, în ciuda convingerilor demonizate, deznădejdea rămâne totuși un păcat capital, iar reveria somnului veșnic și lașitatea plănuitoare de sinucidere sunt iluzii oricum sub intensitatea eliberatoare a suferinței și posibilității de a te dez-lănțui prin recuperarea energiei, acțiunilor și grafomaniei, care, totuși, te-au ajutat să ajungi la vârsta pensionării.

Atunci, în vara lui 2018, a venit propunerea Teodorei Stanciu, veche prietenă și colegă de facultate, de a-mi încredința o rubrică de 10-15 minute în cuprinsul *Revistei literare*, pe care o realiza la Radio Trinitas după atâția ani de Radio România Cultural. Ei i se datorează și ei îi este dedicată, așadar, cartea de față.

Propunerea a declanșat exact tipul de jubilație prin care, în anul 2000, am trecut de la presa scrisă la micul ecran. Așa cum de atunci n-am mai scris cu gândul la mulțumirea scriitorilor recenzați, ci pentru plăcerea sau instruirea cititorilor, la fel acum am preferat să slujesc reveria omului de litere de a oferi șanse de evadare catalizatoare din smârcurile prezentului, fie și riscând să fiu acuzat de paseism, idilism, pedantism, patetism și impresionism. „Paseism idilizant“? „Romantism paseist“, cum îi spune Virgil Nemoianu? Nu contează.

Cele aproape patruzeci de episoade reunite aici au fost difuzate deci la rubrica *Podul cu vechituri* de la Radio Trinitas între iulie 2018 și aprilie 2019. Le-am asezonat cu cinci texte apărute în același interval de timp pe site-urile romania.europalibera.org și moldova.europalibera.org. Mulțumesc, măcar acum, aici, conducerilor celor două posturi de radio pentru găzduire.

În același timp, prietenie patern-recunoscătoare Oanei Enăchescu, cea care a cosmetizat înregistrările pentru a-mi face cât de cât radiofonică bălbâiala.

În paralel cu propunerea Teodorei Stanciu, am avut o întâlnire cu Ioana Pârvulescu, de care mă leagă o prietenie și o complicitate literară în cultul trecutului de tândră autenticitate. În fața tuturor lamentațiilor mele, exclamația ei: „Îți dai seama, Dan, dar ÎNCĂ PUTEM CITI!“ Însuflețirea acestei revelații mi-a reamintit uluiala avută la prima vizită făcută cu școala la Observatorul Astronomic, atunci când s-a tras deoparte cupola. Sau, făcând un salt în timp, m-am sumețit ca în fața avizierului cu cei reușiți la facultate, iar de a doua zi am început să răscolesc biblioteca, pescuind cărți uitate, ignorate sau

numai rășfoite la vremea apariției, apte să ofere trasee modelatoare prezentului și variante de evadare în trecut.

Mulți dintre noi își exorcizează decepțiile, deprimisul și nevrozele generate de senzația inutilității prin sport, muzică, gastronomie, grădinărit, sex, turism cultural, pescuit sau vânătoare. De ce n-ar figura calofilia, bibliofilia sau însăși libromania printre metodele de destrămare a constrângerilor?

În cuprinsul elitelor, indiferent de meserii și vârste, toată lumea exaltă, fie detectând în trecut, fie proiectându-și nostalgiile acolo, calitățile elementare de odinioară: buna-cuviință, bunele maniere, buna dispoziție, credința, responsabilitatea, moralitatea, arta de a fi cuminte, înțelept, hedonist cu simț civic și energie coagulant-comunitară, într-o bonomie convivială care să constituie și plămada nepoților destinați viitorului. Ce alt simbol ar fi mai nimerit pentru toate acestea de nu podul plin cu amintirile familiei, care constituie ceea ce reprezintă acoperirea bancară în aur, ca garanție valorică pentru bietele bancnote șifonate care circulă pe piață?

Cum cunosc dintr-o lungă și amarnică experiență suspicioasă răuvoitoare și cărtitoare a scriitorilor, mă grăbesc să precizez că prin vechituri nu am subînțeles nici odată ceva sinonim cu edecuri, ruine, fleacuri ruginite, pagini datate, arhitecturi delabrate și destine oflitate, ci exclusiv titluri, stiluri, fapte, persoane și mentalități situate în lumina nobil prăfuită de sub acoperiș, acolo unde se află depozitate jucăriile străbunicilor și micile vestigii vestimentare destinate strănepoților, binecuvântata fantă către acel altădată, idealizat irepresibil și regretat ireversibil, bovarizat, însă asimilat și reprodus prin identificare,

așa cum speră paseiștii noștri: de la Mateiu Caragiale, Alexandru Paleologu și Andrei Pleșu până la Alexandru George, Mircea Cărtărescu, Horia-Roman Patapievici, Ioana Pârvulescu, Teodor Baconschi și Sever Voinescu.

Dan C. Mihăilescu
aprilie 2019

Jurnal de arheofil

Dacă-i veți întreba pe psihologi, presupun că vor veșteji cu superioară vehemență neofobia, adică alergia la orice inovație, schimbare, înnoire, rezistența organică la revoluție, anarhie, în paralel cu conservatismul cu orice preț, catalogat rapid și apăsător drept reacționarism.

În ce mă privește, mă declar mai degrabă arheofil, adică respectuos iubitor al trecutului, admirator al celor pierdute, cultivator al vechimii în toate cele, de la haine și mâncare la obiceiuri, valori morale și mentalități.

De când mă știu, m-am simțit infinit mai bine în compania celor cu treizeci-cincizeci de ani mai în vârstă decât a congenerilor, iar un pahar colocvial era adeseori mai aromat cu intermediari ca Arșavir Acterian și Aurel Cioran decât cu vechi colegi de liceu și facultate.

În copilărie, am fost fascinat de pivnițele, magaziile și podurile tuturor caselor pe unde m-am perindat, aspirând până la urmă cu plăcere miasmele igrasiei și ale butoaielor de varză, înfiorat de privirea lucioasă a vreunui șobolan, de arhitectura barocă a borcanelor cu murături, de mirosul înțepător al funiilor de usturoi și ceapă și de rostul tuturor fieroteniilor adunate acolo. Praful, rugina, lemnul scorjtit, cărămidile lipsă, felul cum se strecura lumina prin

acoperișul podului sau prin lucarna pivniței – totul mă hipnotiza, așa cum aveau să o facă aleile Cimitirului Bellu, unde am cutreierat săptămânal între 7 și 14 ani, apoi anticariatele, consignațiile, tarabele de la talcioc sau brocantele din Amsterdam, Geneva, Bruges. Așa am ajuns să idealizez vechimea, identificând-o cu valoarea, măreția, noblețea, rânduiala, perenitatea, autenticitatea și binele. De aici preferința arătată stoicismului, clasicismului și romantismului, în aspră indiferență de tot ce ține de modă. De aici preferința pentru Antichitate, medievalitate, mitologie, gotic și umanismul Renașterii, ca și ostilitatea la postmodernitate. De aici faptul că recitesc oricând cu plăcere *Ghepardul* lui Lampedusa și *Memoriile lui Hadrian* de Marguerite Yourcenar, ocolindu-i pe alde Makine, Mo Yan, Modiano sau Houellebecq, conspiciind cu feroare memorii, jurnale și corespondență de acum un veac, supărându-mi scriitorii prieteni cu revenirea stăruitoare la corespondența lui Eminescu, Caragiale, Kogălniceanu, I.D. Sîrbu.

Ce veți auzi în viitorul apropiat dinspre acest jurnal de arheofil? Recomandări de lectură dinspre epoca boierească, reverii de vechi București, conspecte din bucoavne uitate, totul însă cu fața către mizeria și pustiul zilei de acum. Cum arată ziua de azi? E de ajuns să citești noul volum din *Jurnalul* lui Mircea Cărtărescu, pe anii 2011–2017, recent apărut la Humanitas, ca să accepți că tot ce ne înconjoară ne împinge la depresie, resemnare, de nu direct la sinucidere.

Cum să închei acest editorial dacă nu cu două trimiteri la Cioran, și anume la definiția oricărei forme de progres ca un nou elan către ceva tot mai rău, respectiv

convingerea că românul are geniul de a se realiza cu precădere în eșec.

Vă invit, așadar, cu nostalgie boierească, în podul meu cu vechituri, luminat de câteva raze de amurg. Sunt de preferat cei câțiva porumbei și șoricei strecurați printre lăzile cu amintiri alarmelor și claxoanelor de pe asfalt. În sfârșit, să nu uităm că vinul e tot mai bun cu cât este mai vechi.

Cuprins

Pretexte livrești pentru lecții de viață (Prefață la Podul cu vechituri)	5
Jurnal de arheofil	9
Duhul povestirii și viața ca rugăciune	12
Baroc, editura simplității somptuoase	17
Taifas cu (și despre) bătrâni interbelici	19
Seri culturale la doamna Irina Procopiu	24
Acasă la Mircea Vulcănescu	28
Teodor Baconschi, un arheofil fermecător	32
Să te naști cu vocația fericirii, dar și cu un destin pe măsură	35
Regina Maria în luptă cu agonia	38
Paradoxala vitalitate a naturii moarte	41
Mai multe nostalgii, o singură melancolie	44
Un altruism profesional exuberant, respectuos și jucăuș	47
Prezențe românești în jurnalul lui Matthieu Galey	49
Rătăcind între „Doamna Zoe“ și „Maica Benedicta“	53
O lecție de viață	57
Cum oare să ți-l închipui pe Arghezi îndrăgostit?	60
O întrupare a nobilei eleganțe universitare	67
Barbu Brezianu și fragilitatea ca energie	70
Ion Pillat în corespondență, de la 7 la 52 de ani	74
Când Sadoveanu era fermecat de URSS	79

Libertățile aducerii-aminte (Mihai Cantuniari)	83
Dragoste și cărturărie acum o sută de ani	87
Epistolar feminin valah, nobil și francofil	92
În umbra lui Carol II	97
Naționalism, corporatism, protecționism și carlism, plus un leșin istoric	101
Oare se schimbă și legile politeții?	108
Lumina lină a ninsorilor de Crăciun	112
Pentru toți cei care nu se lasă de citit	115
„Perenitatea miezului care ne hrănește sau ne mistuie“	119
Cult și cultură. Pentru o nouă serie „Alfa și Omega“	123
„Fiindcă simt nevoia fizică să-mi dezmierd amintirile“	127
Meșterul ca ucenic pe viață	133
Liceul ca „loc al destinului“	137
Între gura de rai și talpa iadului	142
Să uiți de București ca să-ți privești mai bine destinul (Victor Ieronim Stoichiță)	148
Cultură, natură, băutură, totul fără ură	152
Cronica unui exil perpetuu (RFE 3 – martie 2019)	159
Jurnal de general, aghiotant regal	164
Voluptatea carității	172

La prețul de vânzare se adaugă 2%,
reprezentând valoarea timbrului literar.

